

ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

М.Х. Шершун

доктор економічних наук, професор

Інститут агроєкології і природокористування НААН (м. Київ, Україна)

e-mail: M.X.Shershun@ukr.net;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9947-8949>

В.Ю. Касюхнич

кандидат економічних наук, начальник відділу лісового господарства

Департаменту лісового господарства

Державне підприємство "Ліси України" (м. Київ, Україна)

e-mail: kasvolodumur@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8862-2803>

Здійснено аналіз фінансово-економічної діяльності лісового господарства за 2021–2022 роки та визначено вплив повномасштабної збройної агресії російської федерації на її ключові показники. Оцінено сучасний стан лісової галузі України. Розглянуто основні чинники, які здійснюють системуючий вплив на економічний розвиток лісового господарства України. Приділено увагу питанню експортного потенціалу українського лісового господарства в умовах, що склалися. Визначено, ключові проблеми лісового господарства, які пов'язані з експортом деревини до країн Європейського Союзу, зокрема ті, що стосуються питань сертифікації деревини та питань, які пов'язані з цим аспектом загалом. Визначено та охарактеризовано сучасні негативні чинники в лісовому господарстві України, зокрема чинник незаконних рубок, а також висвітлено ключові підприємства, де зафіксовані подібні факти. Окремо приділено увагу екологічним збиткам, які були завдані лісовій галузі внаслідок триваючої активної фази бойових дій. Окреслено шляхи та надано пропозиції щодо подолання сучасних економічних проблем лісового сектору, зокрема щодо формування комплексного еколого-економічного механізму післявоєнної реабілітації земель лісгосподарського призначення, яким було завдано шкоду внаслідок бойових дій. Приділено увагу ролі громадськості в забезпеченні належного контролю за діяльністю лісових управлінь та забезпечення прозорості лісгосподарської діяльності загалом.

Ключові слова: економіка природокористування, лісове господарство, збалансований розвиток, екологічна безпека, лісоресурсний потенціал, лісові екосистеми.

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення російської федерації спричинило, з-поміж іншого, значний деструктивний вплив на навколишнє природне середовище. Лісові ресурси України є одним із ключових фундаментів національної екосистеми, які внаслідок бойових дій зазнали чи не найбільших збитків. Окрім того, у лісовій галузі спостерігаються також проблеми інституційного характеру, через які лісові екосистеми не відповідають низці міжнародних стандартів. Одним із чинників, що призвів до такого стану, є відсутність змін у структурі менеджменту процесами в лісовій галузі, що спричинено складністю моделювання різних ситуацій, які можуть настати в майбутньому з економічної та екологічної точки зору.

Поставками готової продукції і лісоматеріалів комплекс пов'язаний більш ніж із 100 супутніми галузями. Україна не має значних

запасів лісових ресурсів, які є базою для розвитку лісопромислового комплексу. Нерівномірність розміщення лісових ресурсів є наслідком різноманітних природних умов, але більшою мірою антропогенного впливу господарської діяльності людини, яка призвела до знищення лісів. Стабілізація обсягів лісозаготівель має важливе економічне, а також еколого-соціальне значення, оскільки ліси є цінним компонентом навколишнього природного середовища, чинником, що за умови відсутності військових дій і стабільної роботи всіх інституційних ланок, стабілізує це саме навколишнє природне середовище. Скорочення вирубки лісів та інших форм їх незаконного знищення сприяє поліпшенню клімату, посиленню і підвищенню продуктивності сільськогосподарських угідь.

Лісове господарство, крім природного компонента, є однією з найбільш економічно прибуткових галузей національної економіки, що

забезпечує тисячі робочих місць і підвищує рівень експортного потенціалу країни. Проблему, що було порушено в цьому дослідженні, слід оцінювати з погляду двох аспектів: офіційне набуття Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу та активна фаза війни і її вплив на економічну складову лісового господарства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням розвитку лісової галузі, оцінки її економічного потенціалу значну увагу приділили такі вчені, як: І. Антоненко, О. Дребот, І. Лицур, І. Синякевич, І. Соловій, О. Фурдичко, М. Шершун, О. Яремко, С. Данькевич. Однак, незважаючи на високий рівень праць зазначених науковців, залишається недостатньо вивченим порушене в цьому дослідженні питання.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час виконання цього дослідження використовувалися такі методи, як метод наукової абстракції і метод аналізу та синтезу (у процесі висвітлення реальних показників ефективності лісової галузі).

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Лісові ресурси відіграють вагомую роль як у формуванні вуглецевого балансу атмосфери, так і в збереженні біорізноманіття. Факт важливості лісового господарства для нашої держави та її екосистем уже тривалий час є загальноновизнаним і не викликає жодних сумнівів. Збереження стабільності кліматичної системи є однією з найважливіших глобальних проблем, як, зокрема, задекларовано в чинних регламентних

документах Європейського Союзу, а також було визначено на Всесвітньому кліматичному форумі в Глазго у 2021 році.

Напад російської федерації на Україну спричинив великий обсяг природних катаклізмів для лісів: пожежі, деструкцію ґрунтового покриву тощо. Серйозної шкоди завдало й мінування лісової місцевості. Враховуючи транскордонні економічні особливості України і офіційне набуття статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу, ця проблема є не лише суто українською, а також щонайменше проблемою європейського континенту.

Україна не є найбільш густозаліщеною країною — в масштабі Європи посідає 9-е місце за обсягом лісистості та 7-те місце за запасами деревини. Умови для лісовирощування в Україні достатньо неоднорідні, тому ліси поширені територією держави нерівномірно. Лісистість України становить 15,9% (табл. 1).

Вкрай важливого значення в контексті економічної ефективності лісового господарства набуває питання сертифікації, особливо в контексті подальшої європейської інтеграції і розгляду країн ЄС як єдиного найбільшого експортера продукції лісового комплексу. Лісова стратегія ЄС спрямована на сумісність систем лісової сертифікації з узгодженими принципами сталого лісоторгівництва. Лісова сертифікація поділяється на: сертифікацію системи ведення лісового господарства — для оцінки його відповідності сукупності екологічних, соціальних і економічних вимог (стосується лісових господарств); сертифікацію ланцюга постачання продукції — із метою відстеження руху деревини та іншої продукції із сертифікованих лісових господарств до споживачів (стосується деревообробних і лісоторговельних підприємств). У країнах ЄС використовуються дві

Таблиця 1

Площа лісів країн Європи та обсяги заготівлі деревини

№ з/п	Країна	Площа вкритих лісом земель, тис. га	Відсоток вкритих лісом земель від загальної площі країни
1	Російська Федерація	815 312	49,8
2	Швеція	27 980	68,7
3	Фінляндія	22 409	73,7
4	Туреччина	22 220	28,9
5	Іспанія	18 572	37,2
6	Франція	17 253	31,5
7	Норвегія	12 180	40,0
8	Німеччина	11 419	32,7
9	Україна	9 690	15,9
10	Італія	9 566	32,5

Джерело: сформовано авторами за даними [15].

системи сертифікації: FSC (Forest Stewardship Council) та PEFC (Program for the Endorsement of Forest Certification). FSC є інноваційним прикладом добровільного недержавного механізму управління лісовими землями, який заснований на ринкових принципах. Лісова сертифікація за схемою FSC спрямована на підтримку екологічно належного, соціально корисного та економічно життєздатного управління лісами. Лісова сертифікація сприяє підтриманню балансу економічних, соціальних та екологічних інтересів суспільства, а також забезпеченню задоволення потреб у різноманітних лісових ресурсах теперішнього покоління без шкоди для майбутніх поколінь [4].

В Україні майже всі сертифіковані ліси знаходяться в постійному користуванні державних лісгосподарських підприємств, що входять до сфери управління нині новоствореного державного підприємства “Ліси України”. Позитивним зрушенням для України є те, що Європейський Союз змінив тарифні обмеження для України. У зв’язку з війною ринок ЄС став єдиним доступним зовнішнім ринком для України. Однак водночас для України це означає те, що деревина, яка була вирубана та заготовлена в незаконний спосіб, не зможе по-

трапити на ринки Європи. Відповідно, позитивним є той факт, що Україна ще до війни стала частиною міжнародної сертифікаційної системи. Так, за даними міжнародної некомерційної неурядової організації “Лісова опікунська рада” (Forest Stewardship Council, FSC), в Україні станом на 10 жовтня 2021 року сертифіковано 3,72 млн га лісів, видано 118 сертифікатів FM/CoC (рис. 1).

У розрізі областей сертифіковані лісові землі виглядають таким чином (табл. 2):

Сертифікація лісів є дуже важливим елементом лісгосподарської діяльності і являє собою оцінку відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку. Метою лісової сертифікації є забезпечення економічно, екологічно і соціально збалансованого ведення лісового господарства шляхом виконання відповідних загально визнаних і таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

Екологічно збалансоване і відповідальне ведення лісового господарства передбачає заготівлю лісоматеріалів та іншої лісової продукції при одночасному збереженні біорізноманіття та продуктивності лісів, природних екологічних

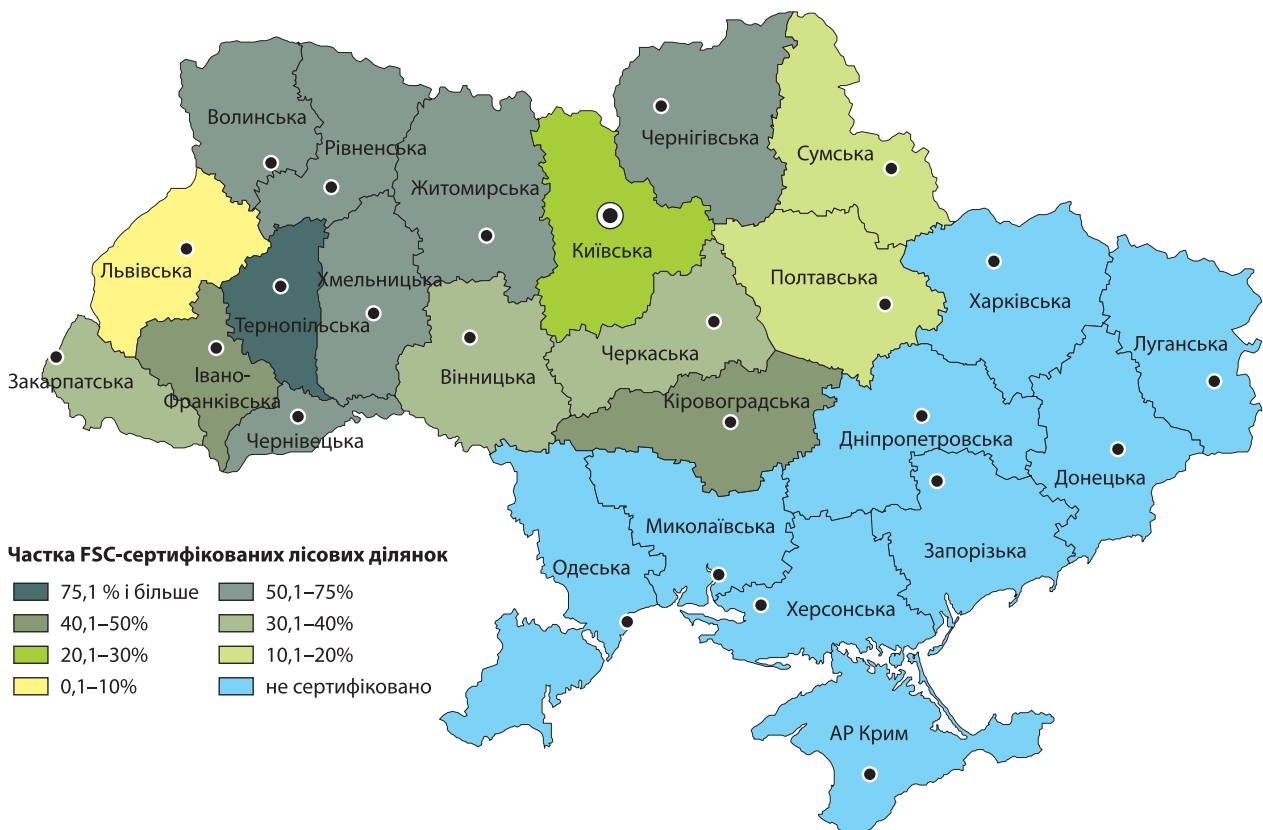

Рис. 1. FSC-сертифіковані ліси України станом на 2021 р.

Джерело: розроблено авторами за даними [11; 15].

Таблиця 2

**Площі FSC-сертифікованих лісів України
в розрізі областей за 2021 р.**

Область	Площа лісових ділянок, га	FM/CoC
Вінницька	135 850,6	6
Волинська	492 833,2	16
Житомирська	748 188,2	20
Закарпатська	228 451,7	6
Івано-Франківська	272 071,5	8
Київська	222 990,7	8
Кіровоградська	73 481,1	4
Львівська	35 190,0	1
Полтавська	33 233,3	1
Рівненська	408 732,2	11
Сумська	87 852,9	4
Тернопільська	148 045,0	5
Хмельницька	187 663,5	9
Черкаська	99 899,4	3
Чернівецька	172 052,6	6
Чернігівська	371 280,7	10
Разом	3 717 816,6	118

Джерело: сформовано авторами за даними [11; 15].

процесів. Очевидно, що в контексті розгляду Європейського Союзу як ключового ринку число сертифікованих лісів має постійно зростати.

Ще однією важливою економічною проблемою, яка стояла гостро повсякчас, але у воєнний час її значення загострилося ще більше, є незаконна вирубка лісів. З початком війни, введенням воєнного стану, а також, як уже було відзначено, великим ступенем мінування лісової місцевості здійснювати контроль та охорону лісів стало складніше. Тенденції виснажливого використання лісових угідь за умов нехтування нормами їх збереження та відтво-

Таблиця 3

**Найбільші обсяги незаконних рубок
у лісових підприємствах за 2021 р.**

Назва підприємства	Обсяг незаконної рубки, тис. м ³
ДП “Іршавський лісгосп”	4,5
ДП “Ясінянське ЛМГ”	2,2
ДП “Жовтневий лісгосп”	1,0
ДП “Голопристанське ЛМГ”	1,2
ДП “Верхньодніпровський лісгосп”	1,0

Джерело: сформовано авторами за даними [15].

рення спричинили багато складних проблем, зокрема знецінили принципи збалансованого землекористування.

У процесі триваючої війни поки що складно визначити обсяг незаконної вирубки лісу. Так, за даними Державного агентства лісових ресурсів України, обсяг незаконних рубок склав 25,8 тис. куб. м, що становить 48% від обсягу за аналогічний період 2020 року (54,3 тис. куб. м). Сума заподіяної шкоди — 213,9 млн грн, що становить 48% від обсягу за аналогічний період 2020 року (444,1 млн грн), відшкодовано — 9,2 млн грн, або 4% (2020 р. — 5,7 млн грн) (табл. 3).

Серед головних причин, які Державне агентство лісових ресурсів України [15] виділяє, слід відмітити дві основні:

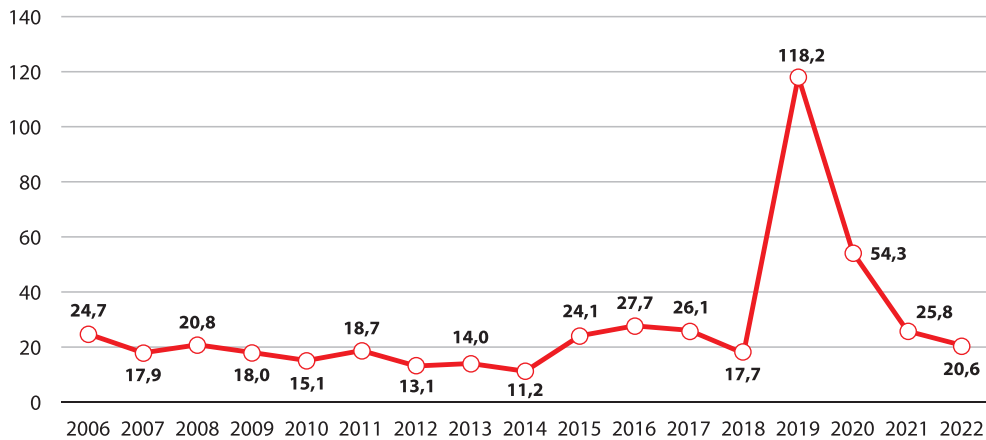
- *соціальна* (через низький рівень соціально-економічного розвитку сільських територій спричиняється високий рівень безробіття серед населення, яке здійснює заготівлю дров'яної деревини для задоволення життєво необхідних потреб; низькі заробітні плати; низька інвестиційна активність тощо);
- *економічна* (отримання швидкої вигоди окремими громадянами або організованими групами, що здійснюють заготівлю крупномірних і цінних сортиментів деревини для переробки або комерційного продажу. Головним споживачем такої деревини є лісопилні об'єкти (пилорами), що діють за межами чинного законодавства);

На жаль, обсяги порушень, які пов'язані з незаконною рубкою, залишаються здебільшого на високому рівні. У 2021 році загалом незаконно вирубано було 25,8 тис. м³ деревини (рис. 2).

За офіційним висновком Державного лісового агентства України [15], головною причиною збільшення обсягів незаконних рубок є низький рівень матеріально-технічного забезпечення населення в місцях, де переважно здійснювалася незаконна рубка.

На жаль, станом на зараз неможливо ґрунтовно оцінити стан незаконної рубки через повномасштабну збройну агресію російської федерації, особливо в тих регіонах, де тривають активні бойові дії (Луганська, Запорізька, Донецька, Херсонська, Миколаївська області). У зазначених областях неможливо здійснити контроль за вирубками, оскільки, крім бойових дій, які завдають шкоди деревині, вирубка здійснюється для військових потреб двома сторонами конфлікту.

Крім того, у цих областях, за попередніми оцінками, значно підвищилася концентрація важких металів, зокрема свинцю та кадмію, внаслідок високої інтенсивності використання. Також через влучання снарядів утворена ве-

Рис. 2. Обсяг незаконної рубки лісів станом на кінець 2022 р., тис. м³

Джерело: сформовано авторами за даними [15].

лика кількість вирв і воронки, що спричинило деструкцію ґрунтів і, як наслідок, в окремих випадках неможливе подальше використання цих земель.

Очевидно, що для ліквідації наслідків цієї проблеми в післявоєнний період необхідний тривалий час і значні фінансові ресурси. Оскільки Україна отримала офіційний статус кандидата на вступ до Європейського Союзу і, як відзначалося вже вище, український лісовий сектор є стратегічно важливим як для української економіки, так і для європейських країн, тому для відновлення лісових екосистем, особливо в зазначених регіонах, вважаємо, що потрібно порушити питання щодо формування комплексного еколого-економічного механізму реабілітації земельних ресурсів лісового господарства, передусім за рахунок коштів від зовнішніх партнерів Європейського Союзу.

Розглядаючи економічні проблеми лісового сектору та окреслюючи шляхи подальшого розвитку, слід також відмітити, що характерною рисою функціонування вітчизняного лісового сектору є інвестиційний дефіцит у лісовому господарстві, що не дозволяє забезпечити прийнятний рівень капіталізації і підвищити частку продукції з високою доданою вартістю в лісопереробних підрозділах державних лісогосподарських підприємств, що негативним чином відображається на спроможності цих суб'єктів господарювання інвестувати достатній обсяг коштів у відтворення лісоресурсного потенціалу. Від обсягів і ефективності інвестицій залежить швидкість відтворювальних процесів у використанні земель лісогосподарського призначення, забезпечення позитивних якісних змін у природоохоронній діяльності, а відтак і досягнення збалансованого рівня лісогосподарського землекористування.

Формування відповідного інструментарію стимулювання залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій в оновлення об'єктів лісогосподарської та лісоохоронної інфраструктури, а також розвиток ринку позикового капіталу є складовою фінансово-економічного механізму збалансованого використання земель лісогосподарського призначення. Зазначене свідчить про необхідність формування інвестиційної привабливості лісогосподарського землекористування на основі врахування екологічних пріоритетів підвищення економічної ефективності використання ресурсів. Це особливо матиме потужне значення в контексті повоєнного відновлення галузі.

Активізація процесів модернізації та реконструкції основних засобів у лісогосподарському виробництві та впровадження сучасних технологій лісорозведення та лісовирощування знаходиться в прямій залежності від перегляду принципів державної підтримки розширеного відтворення лісоресурсного потенціалу, застосування комплексу стимулів стосовно підвищення ефективності здійснення лісогосподарських заходів, а також створення інституціональних передумов для залучення постійними лісокористувачами приватних інвестицій на ринку позикового капіталу. Нині більшість інвестування в лісокористуванні направлено на звичайну заміну чи ремонт застарілого обладнання, а процес впровадження новітніх екологічних та ресурсозберігаючих технологій лишається без належного фінансування, що разом із недоліками чинного законодавства у сфері лісокористування не дає змоги підвищувати ефективність господарської діяльності.

Ще одним із можливих стимулів розвитку лісового сектору є удосконалення податкового механізму для лісової галузі. Зокрема, для

України в цьому питанні буде цікавий світовий досвід оподаткування лісових земель. З початку ХХ ст. федеральний уряд США встановив низку податкових положень у Податковому кодексі для заохочення сталого лісокористування та збереження земель. У США власники сімейних лісів контролюють приблизно 62% (107 млн га) приватних лісових угідь, використовуючи при цьому багато різних податкових пільг. Податкові пільги США є однією з основ федеральної політики, яка заохочує активне ведення лісового господарства сімейними лісовласниками, й ефективність різних стимулів має вирішальне значення для аналізу лісової політики. Сутнісна основа оподаткування в контексті відповідальності за збалансованість лісгосподарського землекористування є базою для визначення нормативів платного природокористування (ставок податків) і має ґрунтуватися на обліковій вартості природно-ресурсного потенціалу [4].

Також одним із проблемних моментів, що станом на зараз негативно позначається на розвитку лісового господарства, є робота з громадськістю. Зараз громадські організації слабо залучені до діяльності лісового сектору. Громадській контроль за діяльністю лісової галузі є дієвим інструментом у контексті запобігання корупції та в дотриманні принципів здорової конкуренції. Тому необхідно дозволити доступ громадськості до таких ресурсів:

- відкритий реєстр лісорубних квитків ДП “ЛІАЦ”, включно з картами квартално-видільного поділу;

- Публічна кадастрова карта;
- Шар з межами лісів та об’єктів природо-заповідного фонду на порталі “Екосистема”;
- Єдиний інспекційний портал.

Роль громадськості також буде важливою в повоєнному відновленні лісової галузі як в екологічній складовій, так і в питанні контролю за фінансовими ресурсами від зовнішніх партнерів, а також доцільності їх використання.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи результати, що були викладені в нашому дослідженні, слід зробити висновок, що одним із ключових негативних чинників, які впливають на економічний аспект лісової галузі, є значна деградація лісоземельних ресурсів унаслідок активних бойових дій, що продовжуються. Також важливим аспектом є боротьба з незаконною рубкою лісів і посилення ролі громадськості, у тому числі в цьому питанні.

Українська лісова галузь має значний потенціал для розвитку. Однак її повноцінна реалізація прямо залежить від стратегічної зацікавленості країн Європейського Союзу в повоєнному відновленні найбільш постраждалих регіонів, тому що саме ці регіони, після закінчення війни, стануть найбільш важливим із погляду експорту деревини, а також у контексті формування комплексного еколого-економічного механізму реабілітації земель сільськогосподарського призначення як на загальнодержавному рівні, так і на рівні об’єднаних територіальних громад.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дребот О.І. Інституціоналізація лісового сектору економіки в контексті сталого розвитку України: монографія. Київ: ДІА, 2012. 336 с.
2. Дребот О.І., Криштанович С.В., Криштанович М.Ф., Козьмук Н.І. Державне регулювання сталого розвитку гірських територій: зарубіжний досвід. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр.* 2019. № 28. Т. 1. С. 480–487. Харків. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/20629> (дата звернення: 09.12.2022).
3. Drebot O., Shvydenko I., Raichuk L., Yaremko O., Symochko L., Vysochanska M., Chobotko H., Kuchma M. Rehabilitation of forest ecosystems taking into account modern international ecological trends in the context of the european green deal. *International Journal of Ecosystems and Ecology Science*. 2022. Vol. 12 (2). P. 575–584.
4. Данькевич С.М. Фінансовий потенціал держлісгоспів Малого Полісся України у забезпеченні збалансованого використання земель лісгосподарського призначення. *Збалансоване природокористування*. 2020. № 4. С. 50–63.
5. Лигур І.М., Карпук А.І. Механізм фіскального регулювання лісгосподарювання. *Економіка природокористування і сталий розвиток*. 2018. № 1–2 (20–21). С. 67–72. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України.
6. Lesiuk H., Soloviy I., Dubovich I. Ukrainian forest governance system in the context of institutional reforms: diagnosis of performance. *Forestry ideas*. 2020. V. 26. № 2 (60). P. 380–393. URL: https://forestry-ideas.info/issues/issues_Index.php?pageNum_rsIssue=1&totalRows_rsIssue=22&journalFilter=67 (дата звернення: 05.11.2020).
7. Левченко Ю.О. Незаконна порубка лісу: фактори детермінації та способи їх усунення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 4. С. 134–136. URL: http://lsej.org.ua/4_2018/37.pdf (дата звернення: 12.04.2019).
8. Лісовий кодекс України: Закон України від 21.01.1994 № 3852-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12> (дата звернення: 23.01.2023).

9. Лісове господарство України: проблеми та перспективи. Міжвідомча аналітично-консультативна рада з питань розвитку продуктивних сил і виробничих відносин / за ред. І.Р. Юхновського. Київ: ДУС, 2003. С. 58, 171–174.
10. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення: 01.01.2020).
11. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820> (дата звернення: 05.08.2020).
12. Стандарт лісоуправління UA SFM ST 02 “Стале лісоуправління. Загальні положення”. URL: http://woodcertification.com.ua/gallery/UA%20SFM%20ST%2002_Стале%20ліс (дата звернення: 06.02.2020).
13. Фурдичко О.І., Яремко О.П. Нові аспекти лісівництва щодо лісгосподарського виробництва на прикладі економічного регіону “Поділля”. *Збалансоване природокористування*. 2019. № 3. С. 5–15. URL: <https://doi.org/10.33730/2310&4678.3.2019.185878>
14. Фурдичко О.І., Дребот О.І., Данькевич С.М., Шершун М.Х. Еколого-економічні засади адаптації сільського та лісового господарства українського Полісся до змін клімату. Еколого-економічні засади збалансованого аграрного виробництва та використання природних ресурсів агросфери: колективна монографія. За науковою редакцією академіка НААН О.І. Фурдичка. Київ: ДІА, 2022. 148–166 с.
15. Державне агентство лісових ресурсів України. URL: <https://forest.gov.ua> (дата звернення: 20.01.2023).

THE ECONOMIC COMPONENT OF FOREST INDUSTRY DEVELOPMENT UNDER CONDITIONS OF MILITARY CONFLICT

Shershun M.

Doctor of Economics, Professor

Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)

e-mail: M.X.Sherushun@ukr.net;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9947-8949>

Kasiukhnych V.

Candidate of Economic Sciences, Head of the Forestry Department

of the Department of Forestry

State Enterprise “Forests of Ukraine” (Kyiv, Ukraine)

e-mail: kasvolodumur@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8862-2803>

An analysis of the financial and economic activities of forestry for 2021–2022 was carried out and the impact of the full-scale armed aggression of the Russian Federation on their key indicators was determined. The current state of the forestry industry of Ukraine was assessed. The main factors that exert a system-forming influence on the economic development of forestry in Ukraine are considered. Attention is paid to the issue of the export potential of Ukrainian forestry in the current conditions. The key problems of forestry, which are related to the export of wood to the countries of the European Union, have been identified, in particular, those which related to wood certification. Also, the negative modern factors in the forestry of Ukraine are defined and characterized, in particular the factor of illegal felling, the key enterprises where similar facts are recorded are highlighted. Particular attention is paid to the environmental damage caused to the forest industry as a result of the ongoing active phase of hostilities. The ways and proposals for overcoming the modern economic problems of the forest sector are outlined, in particular, for the formation of a complex ecological and economic mechanism for the post-war rehabilitation of forestry lands, which were damaged as a result of hostilities. Attention is paid to the role of the public in ensuring proper control over the activities of forest administrations and ensuring the transparency of forestry activities as a whole.

Keywords: *economics of nature use, forestry, balanced development, ecological safety, forest resource potential, forest ecosystems.*

REFERENCES

1. Drebot, O.I. (2012). *Instytutstionalizatsiia lisovoho sektoru ekonomiky v konteksti staloho rozvytku Ukrainy: monohrafiia [Institutionalization of the forest sector of the economy in the context of sustainable development of Ukraine: monograph]*. Kyiv: DIA [in Ukrainian].
2. Drebot, O.I., Kryshchanovych, S.V., Kryshchanovych, M.F., Kozmuk, N.I. (2019). *Derzhavne rehuliuвання staloho rozvytku hirs'kykh terytorii: zarubizhnyi dosvid [State regulation of sustainable development of mountain areas: foreign experience]. Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky: zb. nauk. pr. — Financial and credit activity: problems of theory and practice: coll. of science pr., no. 28, vol. 1, 480–487. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/20629> [in Ukrainian].*

3. Drebot, O., Shvydenko, I., Raichuk, L., Yaremko, O., Symochko, L., Vysochanska, M., Chobotko, H., Kuchma, M. (2022). Rehabilitation of forest ecosystems taking into account modern international ecological trends in the context of the European Green Deal. *International Journal of Ecosystems and Ecology Science*, vol. 12 (2), 575–584 [in English].
4. Dankevych, S.M. (2020). Finansovyi potentsial derzhlishospiv Maloho Polissia Ukrainy u zabezpechenni zbalansovanoho vykorystannia zemel lisohospodarskoho pryznachennia [Financial potential of state forestry farms of the Small Polissia of Ukraine in ensuring balanced use of forestry land]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia — Balanced nature management*, 4, 50–63 [in Ukrainian].
5. Lytsur, I.M., Karpuk, A.I. (2018). Mekhanizm fiskalnogo rehuliuвання lisohospodariuvannia [Mechanism of fiscal regulation of forestry]. *Ekonomika pryrodokorystuvannia i stalyyi rozvytok — Environmental Economics and Sustainable Development*, 1–2 (20–21), 67–72. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/161909> [in Ukrainian].
6. Lesiuk, H., Soloviy, I., Dubovich, I. (2020). Ukrainian forest governance system in the context of institutional reforms: diagnosis of performance. *Forestry ideas*, vol. 26, no. 2 (60), 380–393. URL: https://forestry-ideas.info/issues/issues_Index.php?pageNum_rsIssue=1&totalRows_rsIssue=22&journalFilter=67 [in English].
7. Levchenko, Yu.O. (2018). Nezakonna porubka lisu: faktory determinatsii ta sposoby yikh usunennia [Illegal logging: determining factors and methods of their elimination]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal — Legal scientific electronic journal*, 4, 134–136. URL: http://lsej.org.ua/4_2018/37.pdf [in Ukrainian].
8. Lisovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.01.1994. № 3852-XII. [Forest Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January 21, 1994, no. 3852-XII]. (1994). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12> [in Ukrainian].
9. Yukhnovskiy, I.R. (Ed.). (2003). *Lisove hospodarstvo Ukrainy: problemy ta perspektyvy. Mizhvidomcha analitychno-konsultatyvna rada z pytan rozvytku produktyvnykh syl i vyrobnychkykh vidnosyn [Forestry of Ukraine: problems and prospects. Interdepartmental analytical and advisory]*. Kyiv: DUS [in Ukrainian].
10. Pro Osnovni zasady (strategiiu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2030 roku: Zakon Ukrainy vid 28.02.2019 r. № 2697-VIII [On the Basic principles (strategy) of the state environmental policy of Ukraine for the period until 2030: Law of Ukraine dated February 28, 2019, no. 2697-VIII]. (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi strategii rehionalnogo rozvytku na 2021–2027 roky: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05.08.2020 r. № 695. [On the approval of the State Regional Development Strategy for 2021–2027: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 5, 2020, no. 695]. (2020). URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820> [in Ukrainian].
12. Standart lisoupravlinnia UA SFM ST 02 “Stale lisoupravlinnia. Zahalni polozhennia” [Forest management standard UA SFM ST 02 “Sustainable forest management. Terms”]. (n.d.). URL: http://woodcertification.com.ua/gallery/UA%20SFM%20ST%2002_Стале%20ліс [in Ukrainian].
13. Furdychko, O.I., Yaremko, O.P. (2019). Novi aspekty lisivnytstva shchodo lisohospodarskoho vyrobnytstva na prykladi ekonomichnoho rehionu “Podillya” [New aspects of forestry in relation to forestry production on the example of the Podillia economic region]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia — Balanced nature management*, 3, 5–15. URL: <https://doi.org/10.33730/2310&4678.3.2019.185878> [in Ukrainian].
14. Furdychko, O.I. (Ed.), Drebot, O.I., Dankevych, S.M., Shershun M.Kh. (2022). *Ekoloho-ekonomichni zasady adaptatsii silskoho ta lisovoho hospodarstva ukrainskoho Polissia do zmin klimatu. Ekoloho-ekonomichni zasady zbalansovanoho ahrarnoho vyrobnytstva ta vykorystannia pryrodnykh resursiv ahrosfery: kolektyvna monohrafiia [Ecological and economic principles of adaptation of agriculture and forestry of Ukrainian Polissia to climate change. Ecological and economic principles of balanced agrarian production and use of natural resources of the agrosphere: collective monograph]*. Kyiv: DIA [in Ukrainian].
15. Derzhavne ahentstvo lisovykh resursiv Ukrainy [State Agency of Forest Resources of Ukraine]. URL: <https://forest.gov.ua> [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Шершун Микола Харитонович, доктор економічних наук, професор, провідний науковий співробітник, відділ інституціонального забезпечення природокористування, Інститут агроекології і природокористування НААН України (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, Україна, 03143; e-mail: M.X.Sherushun@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9947-8949>)

Касюхнич Володимир Юрійович, кандидат економічних наук, начальник відділу лісового господарства Департаменту лісового господарства, Державне підприємство “Ліси України” (вул. Руставелі Шота, 9А, м. Київ, Україна, 01601; e-mail: kasvolodumur@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8862-2803>)